

ΜΗΧΑΛΝΕΖΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ : 'Εν 'Αθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20. — 'Εν τῷ ἔξωτ. φρ. 30.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ : ἁπᾶς ἡ δὲς, λ. 40, τρεῖς ἕως ἐξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἡ ἑξαμηνίαν λ. 10.

— ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ὁδὸς Μουσῶν, Ἀριθ. 6, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος. —

B. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

(ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Βάριον, 4/16 Ἀπριλίου

Ἀνοίγω μίαν παρένθεσιν μακρὰν ὅσον ὀλόκληρος ἡ σημερινὴ ἐπιστολή μου· παρένθεσιν ἐπεξηγηματικὴν τῶν ὅσα ἐκάστοτε περὶ τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις μου ἀναφέρω. Σύντομον, γενικὴν καὶ τὰ μᾶλλον διακεκριμένα διαγράμματα τῆς εἰκόνης περιλαμβάνουσα, θὰ πειραθῶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐν τῇ ἰταλικῇ κοινωσίᾳ δρώντων πολιτικῶν ὀργανισμῶν.

Γράφω διὰ τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν κρίνω ἀναγκαῖον νὰ προτάξω ἀμέσως τὴν παρατήρησιν ταύτην : Τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐν Ἰταλίᾳ ἀνταποκρίνονται πληρέστατα εἰς τὴν σημασίαν, ἣν ἀποδίδουσιν αὐτοῖς τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα.

Τὰ κόμματα ταῦτα ἔχουσι βίον, διαρκέσαντα περισσότερον τῆς ζωῆς ἐνὸς ἀνθρώπου, διότι ἡ γένεσις των πηγᾶς ἔχει ἀρχὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς· ἡ θεωρητικὴ ἐξέλιξις τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ βίου βαθμιαία αὐτῶν πραγματικὴ ἐφαρμογή, ἀποτελεῖ τὴν ἱστορίαν τῶν κομμάτων αὐτῶν· ἐν πολιτικὸν πρόγραμμα καὶ ἡ πραγματοποίησις αὐτοῦ ἀποτελεῖ μίαν περίοδον τῆς ἱστορίας αὐτῆς.

"Ἄν θελήσωμεν ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς μορφώσεως τῶν κομμάτων τούτων καὶ ἐξιστορήσωμεν, ἔστω καὶ ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ, ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταμορφώσεις αὐτῶν, διὰ μέσου ἀντιδράσεων, ἐπαναστάσεων καὶ τῶν μεγάλων μεταβολῶν τῶν ἐπιγινομένων ἐν Ἰταλίᾳ, ἀφ' ὅτου ἡ γραφικὴ αὐτῆ ἐκφρασις ἤρξατο ἔχουσα ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν σημασίαν, τὸ ἔργον θὰ ἦτο δυσχερέστατον οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλον τὰ ὄρια καὶ τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Καθ' ὅσον μόνον εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον θὰ ὑποδείξωμεν τὴν καταγωγὴν τῶν σημερινῶν κομμάτων ἀπὸ τῶν προγενεστέρων, ἀπὸ τῶν ὁποίων, κοινὸν διατηροῦντα τὸν ὀργανισμὸν, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μόνον ὄψιν διαφέρουσιν.

Ὁπαδοὶ καὶ διάδοχοι τοῦ Καβούρ ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι,

ἐκείνου τὰς ἰδέας διερμηνεύοντες καὶ ἀκολουθοῦντες, πλείστοι πολιτικοὶ ἄνδρες καὶ τῶν δύο κυρίων κομμάτων, τῶν μέχρι τοῦ νῦν πρὸς ἄλληλα τὴν ἐξουσίαν διαμριβητούμενων : τοῦ τῶν Μετριοφρόνων καὶ τῶν Φιλελευθέρων, ἢ τοῦ τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς ἀριστερᾶς, ἀπὸ τῆς πτέρυγος ἣν καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ κίθουσῃ τοῦ βουλευτηρίου οἱ ἀντιπρόσωποί των. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦσαν διαφορούμεναι αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ τοῦ Καβούρ, ἀφοῦ κατορθοῦσιν αὐτὰς ταύτας πρεσβεύοντες νὰ πολεμῶσιν ἀλλήλους ἐν ὀνόματι ἀρχῶν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ ἐθνικὸν πρόγραμμα τοῦ Καβούρ—ἐνοποίησις τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὴν Σαβαδδὴν δυναστείαν τετελεσμένον ἤδη, δύναται σήμερον νὰ ληθῆ ὡς θεμελιώδης πολιτικὴ ἀρχὴ ὑπὸ πάντων τῶν παραδεχομένων τὰ καθεστῶτα· καὶ τὰ καθεστῶσα παραδέχονται οἱ τε μετριοφρονες καὶ οἱ φιλελευθεροί. Ἐπὶ τῇ βάσει ὅθεν τῆς συνταγματικῆς βασιλείας τὰ δύο ταῦτα κόμματα διακρίνονται κατὰ τὸ πνεῦμα μόνον τῶν ἀρχῶν ἃ πρεσβεύουσιν. Ὁ Καβούρ, παρὰ τὸ μέγα ἐθνικὸν ἔργον πρὸς ὃ ἔτεινε, δὲν ἠδύνατο ν' ἀναπτύξῃ ὀλόκληρον τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ σύστημα· τοῦθ' ὅπερ πράττουσι ταῦτα οἱ οὕτως διάδοχοι αὐτοῦ λεγόμενοι, κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῶν φρόνημα διερμηνεύοντες τὰς ἰδέας ἐκείνου. Τὸ διοικητικὸν σύστημα οἱ φιλελευθεροὶ θέλουσιν ἀποκεντρωτικόν· οἱ μετριοφρονες τούναντίον· τὸ οἰκονομικὸν σύστημα τούτων ὑπέρξῃ καταπιστικόν· τὸ τῶν φιλελευθέρων, ἐπ' ἐλευθεριωτέρων θεωριῶν βασιζόμενον, σήμερον θριαμβεύει· οἱ μετριοφρονες βλέπουσι πρὸ αὐτῶν μᾶλλον τὴν βασιλείαν· τὸ κόμμα των περιλαμβάνει πολλὰ τῶν συντηρητικῶν στοιχείων τῶν περισωθέντων μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἀφ' ἧς ἀνέκυψε τὸ συμπαγὲς ἰταλικὸν κράτος. Οἱ φιλελευθεροὶ βλέπουσι τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸ κόμμα των ἀριθμεῖ πολλοὺς τῶν ἐνεργητικωτέρων δραστῶν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης.

Παρὰ τὸν Καβούρ, κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον, ἀρχηγοὶ μεγάλων κομμάτων ἐν Ἰταλίᾳ ἦσαν ὁ Μαντσίνης καὶ ὁ Γαριβάλδης· ὁ πρῶτος τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ σκοποῦ του θέλων διὰ τοῦ λαοῦ, διὰ τῆς δημοκρατίας, ὁ δεύτερος παντὶ μέσῳ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἐπιδιώκων, καὶ ὡς τοιοῦτον παραδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. Ὁ πρῶτος ἀπέμεινε μέχρι τέλους ἀδιάλλακτος, καὶ τὸ κόμμα του—οἱ Ματσεινισταί—εἶναι σήμερον ὁ πυρὴν τοῦ ἀείποτε εὐφυνομένου δημοκρατικοῦ κόμματος, τὸ ὅποσον καὶ συνταγματικῶς ἀντιπροσωπεύεται, εἰ καὶ ὑπὸ ἀσθενοῦς μειοψηφίας, τῆς ἐσχάτης ἀριστερᾶς. Ὁ Γαριβάλδης μετὰ τὴν ἐντε-

λῆ ἐνοποίησησιν τοῦ κράτους, μετὰ τὸ 1870, ὅτε ἡ ἐπαναστατικὴ περίοδος ἔληξεν, ἀρχαμένης τῆς καθαρῶς πολιτικῆς, διεκλήρυξε καὶ αὐτὸς ἀπολύτως τὰς δημοκρατικὰς του ἀρχὰς καὶ ζῶν ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος ἐν γένει, ἀνευ διακρίσεως Ματθαιοστῶν καὶ κοινωμιστῶν.

Ἐρχόμεθα ἐπὶ τὸ παρόν :

Εἶνε ἀλληθῶς ἀκατάλληλος λίαν ἡ στιγμή αὕτη, ἵνα τὰ κομματικὰ διαγράμματα κατιδῶμεν ἐν τῷ φακῷ, ὅστις τὰς ἀκτίνας τῆς ἰταλικῆς πολιτείας συνενῶν, τὴν ἀκριβεστέραν μικρογραφίαν τῆς εἰκόνας αὐτῆς ἀναπαριστᾷ ἐννοοῦμεν τὴν διπλὴν Βουλὴν, τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν τῶν ἀντιπροσώπων ἢ καλλίτερον ταύτην μόνον, καθ' ὅσον ἡ Γερουσία, ὑπὸ τῶν δύο ἐξουσιῶν τῆς διοικητικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς ἐκλεγομένη, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόρροια τῆς ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἐκλεγομένης Βουλῆς.

Οὕτως, οὐδέποτε μεγαλειτέρα σύγχυσις ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς διαφοραῖς χροιαῖς, δι' ὧν διακρίνονται ἐν τῇ Βουλῇ τὰ κόμματα : καὶ τοῦτο διότι ἡ παρούσα ἐποχὴ εἶνε δι' αὐτὰ ἐποχὴ καθ' ἣν οἱ ὄργανισμοί, ὅταν προσδευτικῶς ἐνισχυθῇ ἢ ἐπ' αὐτῶν ἀλλοιωτικὴ ἐπίδρασις, ὑφίσταται ἐπίσης ταχέως καὶ ἔστιν ὅτε αἰφνυδίως τὴν ἀλλοίωσιν, τὴν μεταμόρφωσιν εἰς ἣν ἀνάπτουσι ὡσεὶ αὐτοῦς.

Μεταμόρφωσις, Μετασχηματισμὸς εἶναι ἡ λέξις ἢ χαρακτηρίζουσα τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς μεταβάσεως, ἡ λέξις ἢ ἐξαντλοῦσα τὴν ἄλλως ἀκατάληπτον λοξοδρομίαν, καὶ συναντήσεις τινὰς ἀφ' ἐνὸς καὶ παρακρούσας ἀφ' ἑτέρου τῶν κομμάτων ἐν τῇ βουλῇ ἢ λέξις ἢ φερομένη εἰς τοῦ κοινοῦ τὰ χεῖλη καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας τοῦτο, ὡς ἀπὸ μέσον κυκεῶνος, ἀναμείνει νὰ ἴδῃ ἀνακύπτουσαν καὶ πάλιν τὴν κοινοβουλευτικὴν ζωὴν, τὰς μάχας καὶ τοὺς ἀγῶνας, καθ' οὓς διακεκριμένα ἄλλοτε τὰ κόμματα ἀντεπαρετάσσοντο ἐν τῇ πολιτικῇ κωνίστρᾳ.

Τὰ ὀνόματα, δι' ὧν μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν τελευταίων βουλευτικῶν ἐκλογῶν διεκρίνοντο τὰ κόμματα αὐτὰ, ἡ Δεξιά, ἡ Ἀριστερά, ἡ ἐσχάτη Ἀριστερά, οἱ Μετριοφρονες, οἱ Φιλελεύθεροι, οἱ λίαν φιλελεύθεροι, ἤδη ἀπολείπονται ἐν τῇ χρήσει, δὲν σημαίνουσι πλέον, ὅτι καὶ πρότερον, λησμονοῦνται καὶ ὀνόματα νέα παρεισάγονται.

Ἡ πρὸ τῆς παρουσίας Βουλῆς ἔφερον ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν κομμάτων, εἰς ἃ ἦν διηρημένη. Δι' αὐτῆς ἡ κυβέρνησις τοῦ Δεπρέτη, ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀριστερᾶς, τῶν φιλελευθέρων — εἰ καὶ πρότερον ἐξασθενηθεῖσά πως διὰ τῆς διαιρέσεως τούτων εἰς διαφωνοῦντας καὶ συμπολιτευομένους — ἐκραταιοῦτο, εὐρύνουσα τὰς δημοτικὰς τῆς βᾶσεως ἢ κατάργησις ἐπαχθῶν τινῶν φόρων καὶ ἡ ἐπαγγελία τῆς ἀποτινάξεως τοῦ οικονομικοῦ τῶν τραπεζογραμματίων ζυγοῦ ἀφ' ἐνὸς ἠΰξανον τὴν ἐν αὐτῇ ἐθνικὴν ἐμπιστοσύνην, ἢ ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον μεταρρυθμίσεις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου ἀφ' ἑτέρου ἐπηγγέλλετο αὐτῇ τὴν μείζονα ἐξασθένεισιν τοῦ ἀντιπάλου κόμματος τῶν μετριοφρόνων.

Τοῦτο ἐκλονίσθη τὸ ὅλον ἐν διαπλούμενον ρεῦμα τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν ἤρξατο παρασύρον τινὰ τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἡ ἀνάγκη μεταβολῆς προγράμματος συγχώνως πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἰδέας ἐγίγνετο ἐπαισθητὴ εἰς πάντα. Ἐξ ἄλλου ἐκ τῆς κρατούσης πλειονοψηφίας ὁ περὶ τὴν Κυβέρνησιν συμπαγέστερος ὄμιλος ἤρξατο πρὸ τοῦ τοιοῦτου θεάματος νὰ σκεπτήται συντηρητικώτερον νὰ βουλευῆται ὅπως στήσῃ φραγμοὺς εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ρεύματος ἐκείνου πλήμμυραν, ἵνα ἀνορυχθῇ καὶ σχηματισθῇ ἐριστικὴ αὐτοῦ κοίτη καὶ αἱ δύο αὐταὶ ὄλως ἀντίθετοι κινήσεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως τῶν Μετριοφρόνων καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῶν φιλελευθέρων, τοὺς ἐπλησίασαν πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπῆλθεν ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς καὶ αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1882 ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ νέου νόμου, ὅστις ἀριθμητικῶς ἐτετραπλασίασε τοὺς ἐκλογεῖς, διὰ δὲ τοῦ πολυατόμου ψηφοδελτίου ἐπολλαπλασίασεν ἔτι μᾶλλον τῆς ψήφου τῶν τὴν δύναμιν.

Ἄλλ' ὅπως ἡ ἐν τῇ ληγοῦσῃ Βουλῇ ἀρχαμένη ἀποσύνθεσις τῶν κομμάτων καὶ ὁ μετασχηματισμὸς ἀπέμεινεν ἐντελής καὶ στοιχειώδης μόλις, οὕτω ἀπὸ τῶν νέων ἐκλογῶν δὲν ἠδύνατο ἡ στοιχειώδης μόνον ν' ἀρξῆται ἢ ὑπὸ νέον σχῆμα ἀναδημιουργησῆς αὐτῶν.

Ἐν τοῖς ἐκλογικῆς προγράμμασιν οἱ μετριοφρονες, οἱ τῆς γῆς ἀντιπολιτευόμενοι, διεκηρύσσοντο φιλελεύθεροι ἀσπαζόμενοι τὰ ἀναμορφωτικὰ σχέδια τῆς κυβερνήσεως· οἱ φιλελεύθεροι κυβερνητικοί, ἐπιδεικνύοντες τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἑαυτῶν προγράμματος ἐν τοῖς κυριωτέροις οικονομικοῖς καὶ πολιτικοῖς ζητήμασιν, ἐπηγγέλλοντο τὴν ἀείποτε εὐρυτέραν ἐφαρμογὴν του καὶ παρὰ τὴν συναυλίαν ταύτην, καθ' ἣν οἱ ὀξεῖς καὶ μέσοι τόνοι ἀπετέλουν εἶδος τι ἀρμονίας, ὑπὸ προσωπικῆς τινος μόνον παρατονίας διαρρηγνυμένης, διὰ πρώτην φοράν ὑψηλότερον ἐνετάθη ὁ ὀξύτερος τόνος τῶν δημοκρατικῶν καὶ κοινωμιστικῶν ἀρχῶν.

Οἱ λίαν φιλελεύθεροι, οἱ τῆς ἐσχάτης ἀριστερᾶς, οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν κυβερνήσιν ἐν τῇ φιλελευθέρᾳ αὐτῆς νομοθεσίᾳ, ἅμα ὡς ἐξεδηλώθη τὸ κίνημα αὐτῆς πρὸς τοὺς μετριοφρονες, βιαιότερον ἀποσκιρτῶντες τῆς πλειοψηφίας καὶ ἐπὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δημοτικωτέρας ἐκλογικῆς δυνάμεως ἠθροῦντες, συνετάσσοντο κατὰ τὰς ἐκλογὰς εἰς κόμμα συμπαγῆς καὶ διακεκριμένου, τὸ δημοκρατικὸν ἢ ριζοσπαστικόν. Καὶ ὄντως, ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ταύταις ὁ πολιτικὸς ἀγὼν στοιχειώδης καὶ λαυθάνων ἤρχιζε μεταξὺ μετριοφρόνων καὶ φιλελευθέρων, διακρινομένων ἤδη ἐν ἀθροίσματι διὰ τοῦ νέου ὀνόματος συντηρητικοῦ ἀφ' ἐνὸς, καὶ τῶν δημοκρατικῶν ἀφ' ἑτέρου.

Καὶ ὅταν ἐν τῇ νέᾳ βουλῇ καθιρηθῆθησαν καὶ κατετάχθησαν ὑπὸ τὰ αὐτὰ διακριτικὰ ὀνόματα, τὰ καὶ πρότερον, οἱ τῆς καθαρᾶς δεξιᾶς εὐρέθησαν ὀλιγώτεροι, οἱ δὲ τῆς καθαρᾶς ἀριστερᾶς ὀλιγώτεροι, οἱ τῆς ἐσχάτης ἀριστερᾶς περισοῦτεροι, ἀποκτήσαντες, καὶ δύο ἔτι προσωπικότητος ἀντιπροσωπεύουσας ἀρχὰς καθαρῶς κοινωμιστικῆς. Μεταξὺ τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς ἀριστερᾶς ἀόριστος τις πρῶν ὄμιλος, ἄλλοτε ἄλλην ἐπίκτητον λαμβάνων χροιάν — τὸ Κέντρον — εὐρέθη καὶ αὐτὸς πολυαριθμότερος.

Τὴν στιγμήν ταύτην τὰ διακριτικὰ ἐκεῖνα ὀνόματα ἀκόμη δὲν ἐξέλιπον τὰ νέα ἀκόμη δὲν ἐπεκράτησαν καὶ αἱ τοσαῦται διάφοροι ἀποχρώσεις, ἀβέβαιαι ἔτι καὶ διακυμαινόμεναι, δὲν διεκρίθησαν.

Εἶνε αὕτη ἡ εἰκὼν τοῦ ἰταλικοῦ βουλευτηρίου.

Αἱ κατ' αὐτὰς λαμβάνουσαι ἐκεῖ χώραν συζητήσεις καθιστῶσιν οὕτως δυσχερῆ τὴν διάκρισιν τῶν κομμάτων.

Διακρῖσσεται ἡ μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας συμμαχία, καὶ ἡ πρῶν δεξιὰ ἐπικροτεῖ τῇ κυβερνήσει, ἐνῶ ἡ πρῶν ἐσχάτη ἀριστερὰ ἐπιτίθεται αὐτῆς, διότι ἐν τῇ συμμαχίᾳ ταύτῃ βλέπει τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν ἐθνικῶν τῆς πόθου — τῆς ἀλυτρώτου Ἰταλίας — καὶ τὴν ἐδραῖωσιν τῆς σαβαυδῆς δυναστείας ἐπὶ τὸν θρόνον. Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ῥήτορες τινες τῆς πρῶν δεξιᾶς, ἐκ προσωπικῶν μᾶλλον λόγων, ἐπιτιθεταὶ κατὰ τῶν ὑπουργῶν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ναυτικῶν, ἀπειλοῦντες μερικὴν ὑπουργικὴν κρίσιν, καὶ οἱ τῆς ἐσχάτης ἀριστερᾶς προσέρχονται τῇ κυβερνήσει κατ' αὐτῶν, διότι ὄντως αἱ μὲν βελτιώσεις τοῦ ὑπουργοῦ Βα-

τσέλλη ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ συστήματι εἰσι πασίδηλοι, οὐδέποτε δὲ ἡ Ἰταλία ὑπῆρξε τόσοσιν ἰσχυρὰ καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὅσον τώρα. Ἄλλ' ὑπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας ἐπιθέσεις καὶ προσχωρήσεις, ἐν αἷς τὰ κόμματα ἀνακινουῦνται καὶ συγχέονται, ὅταν πρόκειται περὶ ζητημάτων ἀπορροδόντων ἀπὸ ἀρχὰς θεμελιώδεις κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς—ὅπως ἐν ἡ συζητήσῃ τοῦ βουλευτικοῦ ὅρκου—τὰ στρατόπεδα διακρίνονται· ἀφ' ἐνὸς ἡ μεγάλη, ἐπιβλητικὴ πλειοψηφία τῶν *συνταγματικῶν* ἢ *συντηρητικῶν*, ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐπὶ πεντακοσίων εἰς ὀλιγωτέρους τῶν τεσσαράκοντα ἀριθμούμενοι δημοκρατικοί.

Καὶ αὕτη ἡ ἐν τῷ κοινοβουλευτικῷ φακῷ ἀπεικονιζομένη θέσις τῶν κομμάτων, ἀβέβαιος καὶ συγκεχυμένη, ὅπως ἤδη εἶπον, ἐν καταστάσει ἀποσυνθέσεως ἔτι, μετασχηματισμοῦ, συμπήξεως. Ἐν τῷ μεγάλῳ ὅμως ἐθνικῷ πανοράματι, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐκεῖ ἀπεικονίζεται, ὑφίσταται καὶ ἄλλο μέγα τμήμα ἀπόψεως, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου αἱ ὀπτικαὶ ἀκτῖνες δὲν συνέρχονται ἐπίσης εἰς τὸν φακὸν ἐκεῖνον· εἶνε ὁ μέγας σωρὸς—ἀδύνατον ν' ἀποκληθῇ κόμμα—τῶν κληρικοφρόνων, αἱ ἀγέλαι αἱ ὑπακούουσαι εἰς τοῦ ἱερέως τὰ νεύματα καὶ τῶν ὁποίων ἔμβλημα εἶνε οὐδ' ἐκλεκτοὶ οὐδ' ἐκλογεῖς, ἔμβλημα ἀρνητικόν. Ὁ σωρὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ τὸ νοσοῦν, τὸ σσηπὸς μέλος τοῦ ἰταλικοῦ σώματος, ὅπερ ἐν τῇ πολιτικῇ ἢ ζωῇ ἀπομένει ἀνόργανον, παθητικόν. Εἰς μόνος βουλευτικὸς ἀντιπροσωπεύει τὸν σωρὸν τοῦτον ἐν τῇ βουλῇ, ὁ ἔντιμος Βερτολούτσης, τερατώδεις ἔντομον ὅπερ παρήγαγεν νεκρὰ ἐκεῖνη ὕλη. Καὶ ἀρῶν τὸν ὀνομάσαμεν ὡς μοναδικῶς ἀντιπροσωπεύοντα μίαν ἰδέαν, θὰ ὀνομάσωμεν τρεῖς ἄλλους ἀκόμη, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐν τῇ ἰταλικῇ βουλῇ ἀντιπροσωπεύει μοναδικῶς ἐπίσης ἓνα διακεκριμένον ἐκ τοῦ λαοῦ ὄμιλον μὴ δυνάμενον νὰ ὀνομασθῇ κόμμα.

Ὁ Ἄνδρέας Κώστας ἀντιπροσωπεύει τοὺς *κοινωνιστάς*· θὰ εἶχε σύντροφον τὸν Φαλλερόνην, ἂν οὗτος δὲν ἦναγκάζετο νὰ παραιτηθῇ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, διότι ἤρνηθη νὰ ὀρκισθῇ.

Ὁ Α. Μάφφι, ἐργάτης, ὃν ἀπέστειλαν εἰς τὴν βουλὴν αἱ ἐργατικαὶ τάξεις τῶν Μεδιολάνων, ἵνα ἀποκλειστικῶς ὑπερασπίσῃ τὰ συμφέροντά των κατὰ τὰς νέας οἰκονομικὰς θεωρίας.

Καὶ τέλος ὁ Κοκαπιέλλας, εἶδος τρελλοῦ, ὃν ἀποκλειστικῶς ἀπέστειλαν εἰς τὴν βουλὴν τρεῖς χιλιάδες ἐκλογέων τῆς Ρώμης, τυχαίως ἴσως, πρὶν ἢ γνωρίσῃ τὴν δύναμιν τοῦ πολυτίμου ψφοδελτίου, καὶ ἀσυνειδότως ὑφιστάμενοι τὴν ἐπίδρασιν δημοτικότητος γελοίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐπιβλαβούς ἀφ' ἑτέρου, ἦν ὁ δημαγωγὸς οὗτος—ὄλιος χυδαῖος—ἀπέκτησεν ὑβρίζων τοὺς πάντας καὶ ἀνακηρύσσων ἑαυτὸν τὸν ἀναμορφωτὴν τῶν καθεστώτων.

Καὶ ἀφοῦ περιήλθομεν εἰς ὀνόματα προσώπων, ἀφοῦ ἡ κατὰ μέγала διαγράμματα σκιαγραφία αὕτη μέχρι τοῦδε δὲν ἐπέτρεψε ν' ἀναφέρωμεν τὰς διακεκριμένας προσωπικότητας τὰς ἐκ τῶν δύο κυρίων κομμάτων, τὸ πράττομεν ἐν ταῦθα ὡς ἐν ἐπιλόγῳ.

Ἀρχηγοὶ τῆς δεξιᾶς ὑπῆρξαν ὁ Σέλλας—οἰκονομολόγος μεγάλης ὀμολογουμένως ἀξίας—καὶ ὁ Μιγγέττης, ὁ εὐφραδέστερος καὶ κομψότερος τῆς Βουλῆς· ῥήτωρ, ἀνὴρ ἐξόχου πολιτικῆς ἱκανότητος. Ὁ Σέλλας πρὸ τριῶν ἐτῶν διέπραξεν ἐν μέγα πολιτικὸν σφάλμα—ἐπειράθη νὰ σχηματίσῃ νέον κόμμα ἐκ τῶν μικροφιλοδόξων καὶ τῶν δυσηρηστικῶν τῆς πλειοψηφίας ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀπέτυχε μεθ' ἧ ἀπυσύρθη τοῦ πολιτικοῦ βίου, ἐλέγετο μάλιστα,

ὀλιστα, ὀριστικῶς· ἀλλ' ἐν τῇ νέᾳ Βουλῇ ἐπανήλθεν· ἀδῆλον δὲ μέχρι τοῦδε τίνας οἱ σκοποὶ του.

Ἐκ τῆς ἀριστερᾶς, πρὸ τοῦ πρωθυπουργέουτος Δεπρέτης—τοῦ εὐφρεστεροῦ καὶ δεξιωτέρου μεταξὺ τῶν κοινοβουλευτικῶν τῆς Ἰταλίας ἀνδρῶν—ἐχρησίμυσσε πρωθυπουργὸς ὁ Καϊρόλης, ὅστις ὡς λέγεται, κέκτῃται μεγαλειτέραν τὴν καρδίαν τῆς διανοίας. . .

Τοὺς ἥττονας ἀστέρας θὰ ὑποδείξωμεν εἰς τὰς προσεχεῖς ἀλληλογραφίας, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο διὰ τινὰς ἐξ αὐτῶν.

A. Γ. Η.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ κύριος Ρηγόπουλος δὲν εἶνε μόνον μωρὸς, ἀλλὰ καὶ *ἀχρεὺς*. Ἐγράψαμεν περὶ αὐτοῦ μεθ' ἀδρότητας· μᾶς ἀπληντησε δέ. . . ὡς βουλευτῆς. Βλέπετε ὅτι ἡ μωρία τοῦ πνεύματος μωραίνει καὶ τὴν καρδίαν. Ὁ κ. Ρηγόπουλος ἀφοῦ ἐσπατάλησε περιουσίαν πατρικὴν, ἀσελγαίνων καὶ ἀσελγαίνόμενος, ἀκολαστῶν καὶ ἀκολαστούμενος, κακοζῶν τώρα ἐκ τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν φίλων του, δὲν χωνεύει ἀνθρώπους ἐν τιμῇ καὶ ὑπολήψει πάντοτε ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ ἀλλαγῶν καὶ ἐδῶ ἐργασθέντας. Τοῦτο εἶνε δικαίωμα του· ἀλλὰ δικαίωμα καὶ ἡμῶν εἶνε νὰ σχηματίσωμεν εἰς τὸ ἐξῆς πεποιθήσιν περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶνε μόνον μωρὸς, ἀλλὰ καὶ *ἀνῆθικος*. Εἰς τὸ ἐξῆς δὲ θὰ διστάζωμεν κάπως καὶ νὰ διασκεδάζωμεν μαζύ του, διότι ὁ ἄθλιος χαρακτήρ του μᾶς γεννᾷ ἔμετον.

Ἦρξαντο συρρέοντες Ἕλληνας ἀπὸ τὰ ἀπώτερα μέρη νὰ πρυσκυνήσωσι τὰς Ἀθήνας κατὰ τὰς ἀγίας αὐτὰς ἡμέρας. Μεταξὺ τῶν ἀφικόμενων εἶναι καὶ ὁ κ. Σ. Χατζόπουλος, μεγαλέμπορος ἐκ Μαγχεστρίας, ἐκ τῶν θερμότερων καὶ εἰλικρινεστέρων φιλοπατρίδων, ἐν μεγαλοπρεπείᾳ ἡγεμονικῇ ἀντιπροσωπεύσας πάντοτε τὰς μεγάλας ἐθνικὰς ἐορτάς μας, γενόμενος κέντρον ἐλληνικῆς ζωῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν τιμὴν τῶν Ἀγγλων. Ὁ κ. Χατζόπουλος, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ἐκλέγεται καὶ μέλος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς Μαγχεστρίας, εἶναι δὲ καὶ πρόξενος τῆς Περσίας. Τὴν 25ην Μαρτίου ἐκ τοῦ προχείρου αὐτὸς πάλιν προσεκάλεσε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐώρτασαν. Πιστεύομεν ὅτι ἐξ Ἀθηνῶν θὰ ἐμπνευσθῇ θερμότερον ἐλληνικὸν ἔρωτα, ἂν καὶ ἐκ τοῦ πλησίου ἡ πατρὶς δὲν προκαλεῖ τὴν μαγικὴν ἐκείνην ὄπτασιν, ἣν προκαλεῖ μακρόθεν, δύουσα χρυσῇ καὶ πολύχρωμος εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων τῆς.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἐξόδου θὰ ἐορτασθῇ τὴν Τρίτην τοῦ Πάσχα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου καὶ πάλιν θ' ἀντηχήσῃ ἡ μελωδικὴ φωνὴ τοῦ ἐξόχου ῥήτορος Ἀναστασίου Γενναδίου, φιλοσοφούντος περὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ νεωτέρου ἐλληνισμοῦ. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν ἐορτάζωμεν τὰ Παναθήναια, ἡ τρίτη ἡμέρα τοῦ Πάσχα, βεβαίως θὰ δώσῃ πολλὰς ἀφορμὰς εἰς τὸν κ.